

ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

Бойчук О.П.

студент,

*Навчально-науковий інститут інформаційної безпеки
Національної академії Служби безпеки України*

ЗАХИСТ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ

Захист інформації, що становить комерційну таємницю, від несанкціонованого використання, зміни або знищення набуває сьогодні першочергового значення. Забезпечення конфіденційності інформації – це спосіб запобігання несанкціонованого використання цінних відомостей та уникнення порушення прав і інтересів їхніх законних власників. Вперше захист комерційної таємниці був передбачений у Законі СРСР «Про підприємства в СРСР» (№ 1529-І від 4 червня 1990 р.), де визначався термін «комерційна таємниця підприємства» та загальні риси її правового режиму. Під комерційною таємницею підприємства розумілись «пов'язані з виробництвом, технологічною інформацією, управлінням, фінансами та іншою діяльністю підприємства відомості, що не є державною таємницею». Якщо вести мову про охорону інформації, яка використовується під час здійснення підприємницької діяльності, можна зазначити, що умовно виділяють два види охорони останньої, тобто два види так званої інформаційної безпеки: активну і пасивну. Пасивна охорона характеризується тим, що власник інформації надає їй режиму відкритості, доступності для всіх зацікавлених осіб, але для таких осіб встановлене обмеження щодо використання отриманої інформації у комерційних цілях. Саме власникові належить виключне право дозволяти використання такого роду інформації зацікавленим особам. Така охорона інформації передбачена патентним та авторським правом. Прикладом інформаційних об'єктів, на які поширюється пасивна охорона, є винаходи, корисні моделі, промислові зразки, товарні знаки тощо. Що ж стосується охорони саме комерційної таємниці як об'єкта права інтелектуальної власності, то має місце застосування активної охорони інформації від несанкціонованого використання, яка пов'язана з тим, що власник встановлює певний режим доступу, наприклад, обмежує доступ до інформації достатньо вузьким колом фахівців з числа персоналу, організовує режимні зони на підприємстві, використовує носії інформації, що унеможливають несанкціоноване копіювання тощо. Правовий захист інформації, що становить комерційну таємницю, здійснюється через закріплення у нормативних і установчих документах прав і обов'язків відповідних суб'єктів щодо порядку захисту відомостей з обмеженим доступом [3].

Загальноприйнятим є той факт, що захист порушених суб'єктивних прав на комерційну таємницю може здійснюватися у юрисдикційній і неюрисдикційній формах захисту. Юрисдикційна форма захисту є діяльністю уповноважених державних органів щодо захисту порушених прав або оспорюваних суб'єктивних прав. Суть цієї форми виражається в тому, що

суб'єкт господарювання, чиє право на комерційну таємницю порушене, звертається за захистом до державних або інших компетентних органів.

Найбільшу увагу дослідженню форм захисту комерційної таємниці приділяє О. П. Сергєєв, який зазначає, що захист права на комерційну таємницю здійснюється майже в одній, а саме в юрисдикційній формі, суть якої полягає у звертанні за допомогою до компетентних державних органів. Самозахист порушених прав, за умови, що вона не перетворюється в самоправність, у розглянутій сфері зводиться до можливості самостійної нейтралізації і виведення з ладу технічних засобів, незаконно впроваджених третіми особами з метою одержання інформації, а також вживання оперативних заходів щодо дезінформації осіб, що незаконно одержали засекречені відомості, з метою запобігання можливого збитку від їхнього розголошення. У порядку самозахисту можуть, мабуть, застосовуватися і деякі санкції стосовно контрагентів у господарських договорах і найманих робітників, що порушують зобов'язання про нерозголошення конфіденційних відомостей. На думку вченого, основною формою захисту права на комерційну таємницю є юрисдикційна процедура, яка, у свою чергу, поділяється на судовий і адміністративний порядки.

Загальновизнаного застосування набуває судовий порядок захисту, що припускає звернення з позовом про захист порушених прав до суду. Оскільки питання про комерційну таємницю безпосередньо пов'язане з підприємницькою діяльністю, ці позови переважно належать до підвідомчості господарських судів. Відповідно до ч. 2 ст. 155 ГК України на об'єкти права інтелектуальної власності (зокрема і на комерційну таємницю) розповсюджуються загальні умови захисту прав інтелектуальної власності, визначені в ЦК України. Стаття 432 ЦК України встановлює, що кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого права інтелектуальної власності відповідно до ст. 16 ЦК України. Проте ст. 432 ГК України закріплює специфічні, прийнятні лише щодо об'єктів права інтелектуальної власності способи захисту, що реалізуються в судовому порядку, такі як застосування невідкладних заходів з попередження порушення права інтелектуальної власності та збереження відповідних доказів; припинення пропуску через митний кордон України товарів, імпорт або експорт яких здійснюється з порушенням права інтелектуальної власності; вилучення з цивільного обороту товарів, виготовлених або введених у цивільний обіг з порушенням права інтелектуальної власності; вилучення з цивільного обороту матеріалів і знарядь, використаних переважно для виготовлення товарів з порушенням права інтелектуальної власності; застосування разового грошового стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності [2].

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 23 липня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-42 – Ст. 356.
3. Марущак А. І. Правові основи захисту інформації з обмеженим доступом: Курс лекцій. – К.: КНТ, 2007. – 208 с.